

Oncidium gardneri Lindl.

Oncidium gardneri.

K Eisses

Naamgeving

Oncidium gardneri is vernoemd naar de Schotse orchideënzouker George Gardner (1812-1849). In de jaren 1836 tot 1841 heeft Gardner in een groot gebied rondom Rio de Janeiro en S. Paulo in Zuidoost-Brazilië orchideeën gezocht. Hij stuurde in die 5 jaar ca. 7000 planten naar Europa! Deze orchidee werd in Serra Orgaos (= Orgelgebergte) ten zuidwesten van Sao Paulo door Gardner gevonden. De plant is door J. Lindley in 1843 in "Journal of Botany" beschreven en genoemd naar zijn ontdekker. De eerste levende plant werd in 1846 in Engeland ingevoerd. *Oncidium gardneri* heeft o.a. de volgende synoniemen: *Oncidium flabelliferum* Pax, *Oncidium praetextum* Morren en *Oncidium forbesio-dasystyle* Rolfe. De laatste naam geeft aan dat deze orchidee verwant is aan *O. forbesii*.

Verspreiding

O. gardneri groeit in het Braziliaanse bergland, voornamelijk tussen 800 en 1200 m hoogte, langs de kust van de Atlantische Oceaan in een gebied dat zich uitstrekt tot ca. 600 km noordelijk en eveneens 600 km zuidwestelijk van Rio de Janeiro. Dit bergland is nauwelijks hoger dan 2000 m. Tevens komt deze orchidee voor in de meer in het binnenland gelegen staat Minas Gerais. De vochtige lucht uit zee zorgt voor veel regenval; plaatselijk in de bergen meer dan 4000 mm per jaar. De vochtige lucht met de daarbij behorende nevelvorming is tot vele honderden km land inwaarts merkbaar.

Zo liggen bijv. de temperaturen op 1000 m hoogte boven Rio de Janeiro in de zomer (januari) tussen 16 °C 's nachts en 32 °C overdag. Hierbij kan de relatieve vochtigheid van 100% 's nachts tot 50% overdag dalen!

In een drogere tijd, dan is het daar winter, valt er toch nog vrij veel regen: plaatselijk tot 200 mm in juli.

De temperatuur is dan gemiddeld slechts 5 °C lager. Dit gebied is uitermate rijk aan orchideeën. Het geslacht *Oncidium*, waarvan men vermoedt dat misschien wel 750 soorten zijn, komt voor in een groot gebied dat zich vanaf Florida en Mexico, Midden-Amerika inclusief de Caraïbische Eilanden, tot Argentinië uitstrekt. Zowel in het laagland als in de bergen.

Beschrijving

Aan het uiterlijk van *O. gardneri* is duidelijk te zien dat deze orchidee een echte epifiet is: de plant groeit omhoog. Elke volgende pseudobulbe staat iets hoger dan de vorige.

De pseudobulben hebben een lengte van 6 á 8 cm en zijn 2 ½ tot 3 cm breed bij een dikte van 1 a 1 ½ cm. Ze zijn in de lengterichting wat gegroefd en lichtgroen van kleur.

Het rhizoom is ruim 1 cm lang.

Per pseudobulbe zijn er twee bladeren die 15 á 25 cm lang zijn en ongeveer 4 cm breed. De vlakke, vrij dunne, bladeren zijn lichtgroen en hebben een duidelijke middennerf. De bloemstengel, die ontspruit aan de voet van de pseudobulbe, is 50 tot 80 cm lang. De bloemstengel verschijnt als de pseudobulbe is volgroeid. De bloemstengel is vrijwel altijd vertakt. Er zijn 30 tot 40 bloemen per tak. De bloemen zijn 3 bij 3 ½ cm groot. Op het eerste oog lijkt het erop alsof er maar twee sepalen zijn, maar nadere beschouwing laat zien dat de twee onderste tot ver over de helft met elkaar zijn vergroeid. De sepalen zijn in hoofdzaak bruin van kleur, maar iets geel ge-aderd. De veel grotere petalen (ca. 1 bij 1 ½ cm) zijn ook in hoofdzaak bruin, maar aan de randen wat geel gespikkeld.

Opvallend is de lip, die ongeveer 2 ½ bij 2 ½ cm groot is. De onderlap, die 2 ½ cm breed is, is grotendeels felgeel gekleurd. Alleen de gekartelde rand is onregelmatig bruin gekleurd. De twee onopvallende, wat oorvormige, zijlappen zijn helemaal geel. De middenlap is bruin, maar geel ge-aderd. De helmknop is eveneens geel, maar niet zo fel als de onderlap. De bloemen geuren zwak, maar wel aangenaam.

Gezien de herkomst van deze orchidee (van het zuidelijke halfmond) bloeit *O. gardneri* in de herfst, maar kan hier ook heel goed in het voorjaar bloeien. De plant heeft zich dan aangepast aan onze seizoen wisselingen. De bloei duurt 2 á 3 weken. *O. gardneri* heeft vrij veel lange vertakte luchtwortels. In de literatuur worden geen variëteiten genoemd.

Plagen

O. gardneri is enigszins gevoelig voor luis, in het bijzonder wolluis. De beste remedie is de plant met een (zachte) tandenborstel van luis ontdoen en vervolgens met een tussenpoos van 10 á 14 dagen twee maal met Undeen spuiten.

Kultuur

Gezien zijn natuurlijke voorkomen, is *O. gardneri* geen orchidee die een nauwgezette en weloverwogen kweekwijze vraagt.

Plaatsing in een gematigde kas in een hoekje waar overdag enige tijd zon komt, is aan te bevelen. Als gedurende de nacht de temperatuur enkele graden lager wordt ingesteld (bijv op 15 °C), is het dag/nachtverschil voldoende.

Een hoge relatieve luchtvochtigheid wordt op prijs gesteld, maar een flinke daling overdag kan geen kwaad.

Deze orchidee kan goed in een pot worden gekweekt, maar zal het beter doen op een blokje omdat de plant de neiging heeft omhoog te groeien. Hierbij kan gedacht worden aan een blokje dicksonia, maar een stukje kurk met daarop wat osmunda gebonden is ook een goede keus. Als u uw plant in een pot kweekt, is een niet te grote plastic pot aan te bevelen. Plastic potten drogen wat sneller dan stenen potten, waardoor de kans op wortelrot kleiner is.

Als substraat kan gekozen worden voor een mengsel van osmunda en cocosbrokkjes of bast. Enige extra voeding wordt verkregen als wat gedroogd beukeblad wordt toegevoegd. In elk geval is een luchtig mengsel aan te bevelen.

Een plant die in het voorjaar bloeit, kan na de bloei rijkelijk van water worden voorzien; pas op dat de nieuwe scheut niet wegt! Als de nieuwe scheut is volgroeid, wordt de watergift wat verminderd; een rusttijd is niet echt nodig.

O. gardneri is dankbaar voor een regelmatige bemesting; om de drie weken is meer dan voldoende gedurende de groeitijd.

Deze orchidee is zeker geschikt voor kamer- of serrecultuur als enigszins aan de wens van de luchtvochtigheid kan worden voldoen.

Bijzonderheden

O. gardneri kan e.v. worden verward met de verwante soort *O. curtum*. Deze orchidee heeft ook een lip met een gele onderlap en een bruine rand, maar hier is de overgang van het gele deel naar het bruine veel scherper.

Y.D.Feikema